

ських танкістів, без зображення радянських символів. Проте іншим шляхом врегулювання проблеми може бути демонтаж пам'ятника та облаштування на його місці меморіалу пам'яті загиблих військовослужбовців Збройних Сил України, які віддали своє життя, захищаючи Україну від російської агресії. Станом на 18 вересня 2024 року пам'ятник не демонтований, тому ухвалене в майбутньому Козятинською міською радою рішення повинно не лише зважати на результати онлайн-голосування та позиції противників і прихильників демонтажу «Козятинського танка», але що найголовніше – враховувати ідеологічний аспект російсько-української війни та відповідати вимогам законів України про декомунізацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Артемчук Д., Удвуд О. Козятинський танк: визволитель міста чи звичайний пам'ятник? *RIA Козятин*. 2021. URL: <https://kazatin.com/Podii/kozyatinskiy-tank-vizvolitel-mista-chi-zvichayniy-pamyatnik-10867691.html>
2. Вносимо на громадське обговорення долю радянського танку «ІС-3». *Козятинська міська рада*. 2023. URL: <https://komr.gov.ua/news/vynosymo-na-gromadske-obgovorennya-dolyu-radyanskogo-tanku-3>
3. Керуючись Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки» [...]. *Козятинська міська ТГ. Офіційна сторінка (Facebook)*. 2023. URL: <https://www.facebook.com/KozOTG/posts/pfbid08ewhaUdGbDoHW6mQUCAhesbik5ZFZMjZFirnGuLqErm7ymuk3Rr7sPLFcTZe2754l>
4. Бараболя Ю. Бути чи ні радянському танку: в Козятині триває обговорення щодо демонтажу пам'ятника. *Суспільне новини*. 2023. URL: <https://suspilne.media/417186-buti-ci-ni-radanskomu-tanku-v-kozatini-trivae-obgovorennya-sodo-demontazu-pamatnika/>

ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОБУТНОСТІ

Жигало А. В.^{1*}, Куксенко С. І.²

^{1,2}Черкаський державний бізнес-коледж, Черкаси (Україна)

*e-mail: annazhyhalo19@gmail.com

В умовах сьогодення одним із ключових напрямів гуманітарної політики України постає питання збереження спадщини історії та культури в умовах війни з росією та повоєнного відновлення країни. Незважаючи на процеси глобалізації, в тому числі в культурній сфері, історико-культурна спадщина залишається ключовим елементом національної ідентичності. Вона втілює в собі накопичений досвід поколінь, зокрема естетичні, моральні, релігійні та технологічні досягнення народів, які проживали на території України в різні часи. Збереження цієї спадщини, а також її роль у розвитку туризму, освіти та культурної дипломатії є показником зрілості суспільства і підтверджують інтеграційні прагнення України. Численні спроби країни-агресора знищити все, що пов'язане власне з Україною та її

народом, підкреслює важливість цієї спадщини у формуванні національної самосвідомості та ідентичності.

Монументальне мистецтво, архітектурні споруди, а також археологічні та історичні об'єкти, музеї є суттєвою частиною історичної та культурної спадщини України [1, с. 6]. Країна-агресор безжально знищує цю спадщину. Дані Міністерства культури та інформаційної політики свідчать, що в період з 24 лютого 2022 року до 25 липня 2024 року збитків зазнали 2 024 об'єкти культурної інфраструктури, з них 334 – знищені повністю. За липень 2024 року загальна кількість закладів культури, що постраждала, зросла на 11 одиниць. Найбільше постраждали заклади культури у Запорізькій, Харківській, Сумській областях та місті Києві. За інформацією, поданою Міністерством культури та інформаційної політики, постраждало 974 клубних закладів, 720 бібліотек, 157 закладів мистецької освіти, 117 музеїв та галерей, 37 театрів, кінотеатрів та філармоній, 16 парків, зоопарків та заповідників, 3 цирку [2].

Фундаментальними підвалинами для формування національної ідентичності слугує відчуття належності до певної культурної спільноти, історичної території, спільних цінностей і світоглядних орієнтирів. Адже, як зазначає Л. Нагорна, що «жоден із членів нації не знає й ніколи не знатиме всіх своїх співвітчизників, але між ними існує анонімна й символічна солідарність, сила якої буває дивовижною, особливо в періоди тяжких випробувань» [3, с. 416]. Прикладом, що демонструє значущість цих слів, став день початку повномасштабного вторгнення, коли українці масово продемонстрували собі і світу небачений приклад єднання та взаємопідтримки, взаємодопомоги.

Прагнення російських окупантів знищити все, що пов'язано з Україною та її населенням, ще раз підкреслює важливість історико-культурної спадщини як основного елементу національної самобутності, а також її збереження та представлення у світовому контексті. Руйнування цієї спадщини – це не лише фізичне знищення досягнень багатьох поколінь, це насамперед спроба стерти історичну та культурну пам'ять, а також права на традиції, звичаї, ритуали, побутові практики і ментальність.

Як свідчить Національний інститут стратегічних досліджень, «країна-агресор, захоплюючи нові території, намагається нав'язати свою версію історії, водночас викорінюючи сліди українського історичного нарративу». Це проявляється у тому, що окупанти вилучають із бібліотек книги з української історії та літератури, зокрема ті, що висвітлюють періоди Української Революції, Помаранчевої Революції, Революції Гідності та події російсько-української війни. До того ж існують списки історичних осіб, пам'ять про яких, на думку агресора, потрібно знищити. Ці списки включають постаті Степана Бандери, Симона Петлюри, Івана Мазепи, Романа Шухевича, В'ячеслава Чорновола [4].

Саме тому виникає потреба в розробці та реалізації державної політики щодо збереження історичної та культурної спадщини, що є основою існування та ефективного функціонування держави. До того ж надважливою є міжнародна підтримка в цій сфері, про що свідчить міжнародна співпраця з ЮНЕСКО. Необхідно зазначити, що розробка стратегій захисту та популяризації історико-культурної спадщини є важливим напрямом гуманітарної політики держави. А гуманітарна підготовка, як зазначає С. Куксенко, «впливає на емоційну та мотиваційну сферу особистості, сприяє формуванню громадянських, моральних та культурних якостей, що визначають мету і сенс людського буття» [5, с. 15].

Усвідомлюючи, що необхідний напрям її розвитку – європейський, Україна активно впроваджує різноманітні культурні проекти для повноцінної (ре)інтеграції в європейський історико-цивілізаційний простір. Це охоплює як культурну дипломатію, так і ініціативи, спрямовані на розвиток міжкультурного діалогу, збереження матеріальної та нематеріальної спадщини, а також підтримку народної творчості та культурного туризму [6]. Одним із прикладів є проект «Викрадена спадщина», що входить до ініціативи «Війна і мистецтво». Головною метою є повернення всього вкраденого в Україну, оскільки це не лише частина нашої культурної спадщини, а й важлива частина нашої історії та самобутності, а також внесок у світову культуру. Створення та систематичне оновлення цієї бази є суттєвим кроком у боротьбі з незаконною торгівлею викраденими культурними цінностями.

Отже, в умовах російсько-української війни збереження історико-культурної спадщини стало важливим аспектом національної ідентичності. На жаль, руйнування, розкрадання та загроза подальшого знищення національної унікальності, що виражається в пам'яті, культурі, природних ландшафтах та інших об'єктах, залишаються нагальними. Захист історико-культурної спадщини як важливого елементу національної самобутності, є суттєвим напрямом державної гуманітарної політики. Однак діяльність громадського сектору, окремих активістів і підтримка міжнародної спільноти підкреслюють важливість комплексного підходу до реалізації завдань з формування та розвитку справді сучасної української нації в європейському контексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Купрійчук В. Роль національної культурної спадщини у формуванні української ідентичності. *Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти*: монографія. Київ: НАДУ, 2018. 256 с.
2. Через російську агресію в Україні постраждали 872 пам'ятки культурної спадщини. *Культурна спадщина*. Київ: Міністерство культури та інформаційної політики, 2024. URL: <https://mcip.gov.ua/news/через-rosijsku-agresiyu-v-ukrayini-postrazhdaly-872-pamyatky-kulturnoyi-spadshhynu/>
3. Нагорна Л. Ідентичність національна. *Енциклопедія історії України*: Т. 3: Е–Й. Київ: Видавництво «Наукова думка», 2005. 672 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Identychnist_nacionalna

4. Валевський О., Литвиненко О. Ситуація у сфері культури: виклики та події. *Національний інститут стратегічних досліджень*. Центр суспільних досліджень, 2022. С. 39–40. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/kultura_vikliki.pdf

5. Куксенко С. І. Роль гуманітарних дисциплін у формуванні людського потенціалу, громадянської та національної ідентичності. *Візуальне мистецтво, соціальна культура, комунікація: традиції та сучасність*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 28 березня 2024 р.). Черкаси: ЧДБК, 2024. С. 13–15.

6. Матлай Л. Історико-культурна спадщина України у цивілізаційному діалозі. *Historical And Cultural Studies*. 2014. Vol. 1, № 1. С. 45–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hcs_2014_1_1_11

УКРАЇНСЬКА АУДІОЗАПИСНА КУЛЬТУРА: ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Кочержук Д. В.

*Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського НАН України,
ПЗВО «Київський міжнародний університет»
e-mail: Denis_kocherzuk@ukr.net*

Стратегія розвитку вокально-виконавської практики вітчизняного музичного мистецтва стала основним вектором потонних перспектив у адаптації українського шоу-бізнесу для післявоєнного періоду відновлення майбутнього країни. Історичні чинники, спричинені ідеологічними постулатами та обмеженнями, спровокованими розпадом СРСР та його політичними послідовниками, які всілякими способами блокували доступність аудіотворів з євроінтеграційного простору, сформували підґрунтя до кардинальних дій, що повинні були зламати всі заангажовані стандарти. Мистецька практика базувалася на історіографічних процесах, які завідомо були досліджені в теоретико-практичних сегментах, проте не систематизувалися та не адаптувалися до осучаснених технологій звукового дизайну. Обмеженість жанрових взаємовпливів у музиці також накладала відбитки на процеси утворення нового аудіофонографічного матеріалу.

Зміна стереотипів тоталітарної доби новою культурою ХХІ століття доволі складно та негативно відбилася на самоідентифікації української музики. Мотиви західної та східної аудіокультури схарактеризували різносторонні художньо-естетичні напрями. Частина українських митців тяжіла до європейських стандартів осучаснення вокально-інструментальних партитур, інші ж регіони – зрощувалися з російською культурою, що ставило під питання подальше існування значного сегмента вітчизняного мистецтва. До 2014 року переважно російська музика відіграла ключову роль у формуванні українського шоу-бізнесу, перенасичуючи всі мистецькі проекти низькопробним аудіозаписним та відеографічним матеріалами. Частина національного мистецтва займала доволі хитку та невизначену позицію у продукуванні публіці україномовного контенту, що призводило до ще більшого занепаду полівекторних фольклорних течій у поп- та рок-мистецтвах.